

Clima d'odi

PAUL KRUGMAN

THE
NEW YORK
TIMES

PAUL
KRUGMAN ÉS
PREMI NOBEL
D'ECONOMIA

TRADUCCIÓ:
CRISTIAN
SEGURA

Estaven realment sorpresos quan van sentir per primer cop la terrible notícia de la matança a Arizona? O estaven, en certa manera, esperant que passés una atrocitat d'aquesta mena?

A mi m'han d'ubicar en el segon grup. He patit una mena de dolor i tensió a l'estómac des dels últims compassos de la campanya electoral del 2008. Em feia recordar l'augment de l'odi polític després de l'elecció de Bill Clinton com a president dels Estats Units el 1992 –una tensió que van culminar els atemptats a la ciutat d'Oklahoma.

I es podia veure, només seguint els mítings de campanya del 2008 del tàndem republicà McCain-Palin, que la desgràcia tornaria a passar. El departament de Seguretat Nacional del govern va arribar a la mateixa conclusió: a l'abril del 2009, un informe intern va advertir que els extremistes de dretes estaven a l'alça, amb un potencial de creixement violent.

Els sectors conservadors van denunciar aquest informe. Però el cert és que s'ha produït un increment de les amenaces i el vandalisme dirigit a polítics elegits, incloent-hi el jutge John Roll, que va ser assassinat a l'atac de dissabte, i la congressista demòcrata Gabrielle Giffords. Un d'aquests dies, semblava que algú estava destinat a portar aquesta violència a un altre nivell. Finalment, algú ho ha fet.

És cert que l'assassí d'Arizona havia tingut problemes mentals. Però això no vol dir que la seva acció pugui o hagi de ser tractada com un fet aïllat que no té res a veure amb el clima nacional present. La primavera passada el diari *online Politico* va

informar d'un augment d'un 300% de les amenaces contra membres del Congrés. Cert nombre de persones que havien estat identificades com a autors d'aquestes amenaces tenien un historial com a malalts mentals, tot i que hi ha alguna cosa respecte a la situació actual dels Estats Units que causa més pertorbació entre la societat que en casos passats i que força que la gent expressi la seva inestabilitat mental amenaçant o fins i tot implicant-se en violència política. I no hi ha gaires dubtes per saber què ha canviat. I això que ha canviat no és altra cosa que, com va dir Clarence Dupnik, el xèrif responsable d'investigar el tiroteig d'Arizona, "la retòrica virulenta que sentim dia sí dia també per part de gent en el món de la ràdio i alguns personatges de la televisió".

La vasta majoria dels que escolten aquesta retòrica enverinada s'aturen abans d'arribar a la violència, però alguns, de manera inevitable, creuen la línia.

És important ser clar aquí respecte la naturalesa d'aquesta malaltia. No es tracta d'una manca general de "civisme", que és l'expressió favorita dels setciències que volen relativitzar els desacords fonamentals de la lluita política. L'educació pot ser una virtut, però hi ha una gran diferència entre comportar-se malament i les crides, explícites o

implícites, a la violència; insultar no és el mateix que incitar.

La clau és que en democràcia hi ha espai per a la gent que ridiculitza i denuncia aquells que estan en desacord amb ells. Però no hi ha espai per a aquesta retòrica supressora, per als suggeriments que es fan d'eliminar el contrincant del debat, sigui com sigui.

I és la saturació del nostre discurs polític –sobretot a les emissores de ràdio– amb aquesta retòrica supressora el que hi ha al darrere de la creixent amenaça de la violència.

D'on ve aquesta retòrica enverinada? No ens equivoquem per mirar de ser neutrals: està venint, majoritàriament, de la dreta. Se'm fa difícil d'imaginar un membre demòcrata del Congrés instant els seus membres a estar "armats i perillosos" sense ser marginat pel seu partit; en canvi, el congressista Michele Bachmann va dir exactament això i és una de les estrelles a l'alça del Partit Republicà.

I hi ha un gran contrast en els mitjans. Escoltin Rachel Maddow o Keith Olbermann i rebran moltes valoracions càustiques i mofes contra els republicans. Però no sentiran acudits que parlen de disparar contra membres del govern o de decapitar un periodista del *Washington Post*. En canvi, si escolten Glenn Beck o Bill O'Reilly es trobaran amb aquest tipus de comentaris.

Per descomptat, les prioritats de Beck i O'Reilly responen a la demanda popular. Els ciutadans d'altres democràcies es poden meravellar de la psicologia americana, de com els esforços de presidents moderadament liberals per ampliar la cobertura de la sanitat pública són confrontats per veus que els acusen de tirans i que animen el poble a resistir amb una lluita armada. És veritat que això passa cada vegada que un demòcrata ocupa la Casa Blanca, i hi ha espai per a qualsevol que vulgui incitar aquest odi. Però malgrat que és odi el que precisament molts volen escoltar, això no excusa aquells que són indulgents amb aquest desig. Haurien de ser ignorats per tota persona decent.

Malauradament, això no ha sigut així: els proveïdors de l'odi han estat tractats amb respecte, fins i tot amb deferència, per l'establishment republicà. Com ha comentat David Frum, l'autor dels discursos de Bush, "al principi, els republicans pensaven que la Fox treballava per a nosaltres i ara hem descobert que nosaltres treballem per a la Fox".

Per tant, ¿la massacre a Arizona farà menys enverinat el nostre discurs polític? Realment depèn dels líders del Partit Republicà. ¿Acceptaran la realitat del que està passant als Estats Units i plantaran cara a aquesta retòrica supressora? ¿O miraran de relativitzar la massacre com un simple acte d'un sonat, i continuar com si no hagués passat res?

Si Arizona dona peu a una veritable recerca de l'esperit, podria confirmar-se com un moment de canvi. Si no és així, l'atrocitat de dissabte passat serà només el principi.

Si els republicans no abandonen la seva agressivitat verbal en la lluita política dels EUA, la massacre d'Arizona serà només el principi

CARTES I MISSATGES

Tintín al cinema

Llegeixo còmics de Tintín des que era petita i vaig col·leccionar les 21 pel·lícules que *La Vanguardia* va treure fa uns anys. Quan fa uns dies vaig llegir que aquest octubre arribaria a la gran pantalla la primera entrega d'una trilogia basada en l'heroi d'Hergé, em vaig endur una grata sorpresa. La notícia deia que seria una trilogia d'animació de Spielberg i Jackson a l'estil *Avatar*.

Que sigui d'aquests dos grans directors em fa creure que el projecte arribarà a bon port i no serà un insult per als fans del còmic com ho van ser les pel·lícules d'Astèrix i Obèlix.

Però la meva gran por és quina veu li posaran al periodista belga. Espero, sisplau, que pensin en els espectadors catalans.

ALBA TINTÓ
GRANOLLERS

El Jordi del restaurant l'Havana

L'Havana és un restaurant especial, enmig del Raval. És com una illa de cuina tradicional catalana ficada en

un barri molt multiètnic. Potser el restaurant no ha canviat amb els anys però el seu entorn ho ha fet, i molt.

El Jordi Serrés hi ha fet de cambrer prop de quaranta anys i s'acaba de jubilar. El Jordi, amb la seva humanitat i la seva simpatia natural, ha ajudat molt a fer de l'Havana un lloc entranyable. La seva encaixada franca en arribar o en marxar et feien veure que li agradava tractar amb persones, més que amb clients. Mai portava la carta, sinó que preferia fer la versió parlada i aconsellar sobre la marxa.

Es podia parlar amb ell de qualsevol tema, des de la qualitat dels olis d'oliva fins al darrer partit de futbol. El seu Barça era un dels pocs temes que podien crispar-lo. Ara esperem que visqui feliç durant molts anys, amb la seva família. Et trobarem a faltar, Jordi.

ROMÀ PUJADAS
BARCELONA

La notícia de la treva

Em sembla una broma de mal gust el tractament que alguns polítics, comentaristes o mitjans donen a la

La Pilota d'Or i el català

Dilluns TV3 va retransmetre l'acte de lliurament de la Pilota d'Or de la FIFA. Durant l'emissió em vaig quedar molt parada quan vaig sentir els intèrprets que traduïen els presentadors. Sobretot la veu masculina, que parlava com si fos un robot, amb les paraules molt entretallades. D'acord que traduïa de molts idiomes (anglès, francès, portuguès i alemany) i suposo que deu ser difícil trobar-ne un amb aquestes qualitats, però n'he sentit de millors. Es feia molt pesat d'escoltar.

Però això és l'estil de cada intèrpret. El que és imperdonable és que TV3 contracti uns traductors/intèrprets amb un nivell tan baix de català. Hauria de ser exigible que, a part de saber els idiomes que pertoquen, tinguin un nivell excel·lent de català.

Sóc lingüista i considero que la Televisió de Catalunya hauria de mirar més per aquestes coses, ja que és un model de llengua per a moltes persones i s'ha de ser estricte a l'hora de demanar que els professionals que hi treballen parlin de manera correcta.

AGNÈS SOLER
TERRASSA

treva que ha anunciat ETA. Escoltant-los, podríem arribar a pensar que hi ha hagut un atemptat o alguna cosa pitjor. Veig que aquesta gent no desconfia de l'alto el foc perquè podria ser una trampa, sinó que hi desconfia perquè podria ser cert.

ETA ha hagut d'evolucionar des de les seves posicions maximalistes inicials per acostar-se a un possible final de la violència. Segur que li caldrà evolucionar encara més. Però l'Estat espanyol també hauria de moure's d'una posició estàtica, hereva del franquisme, que crea problemes amb el terrorisme a Euskadi, però també crea incomoditat a Catalunya i potser a d'altres territoris. Per tant, és un problema real.

En canvi, mentre que ETA sí que està disposada –pels motius que siguin– a deixar la violència i abordar la diferència d'opinions a través de la política i la democràcia, Espanya prefereix una situació de *statu quo*.

Així s'estalvia haver d'obrir debats polítics que vol ignorar costí el que costí.

JORDI ORIOLA
BARCELONA